



From an Activist Movement to a Global Actor: How Effective Is Greenpeace in Global Environmental Governance?

Mahmut Özdemirkol

m.ozdemirkol@gmail.com

Kafkas University

orcid.org/0000-0003-4878-9947

Corresponding Author

JEL Code: Q50, Q56, Q58

Abstract

Received: 12.02.2026

Accepted: 11.03.2026

Available Online: 27.03.2026

To cite this document

Özdemirkol, M. (2026). *From an Activist Movement to a Global Actor: How Effective Is Greenpeace in Global Environmental Governance?* Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies, 13 (1), 82-104. doi: 10.48064/equinox.1887954

Greenpeace is an influential actor in the environmental policies of states, private companies ve traditional supranational institutions. On the one hve, it plays an active role in international conventions on environmental issues, ve on the other hve, it plays a supervisory role in the implementation of these laws ve policies. In addition, it is involved in the development of environmental awareness ve awareness-raising activities against environmental problems. Unlike traditional supranational institutions, Greenpeace is financially independent ve its organization is based on non-state members, i.e. civilian participants. This study examines Greenpeace, which has evolved globally ve differently from traditional supranational actors. Greenpeace's interaction with states, private companies ve supranational institutions ve its role in environmental policies are analyzed. Although the importance of nation states continues, the sovereignty of states is being undermined, as in the case of Greenpeace. It is seen that organizations such as Greenpeace are effective on issues such as environmental problems

Keywords: Environmental Governance, Greenpeace, Globalization, Environmental Policies

Aktivist Bir Hareketten Küresel Bir Aktöre: Greenpeace Küresel Çevre Yönetişiminde Ne Kadar Etkilidir?

Öz

Greenpeace her ne kadar küçük bir protesto grubu olarak ortaya çıkmışsa da günümüzde en organize olmuş ve küresel bir aktör olarak yerini korumaktadır. Greenpeace devletler, özel şirketler ve geleneksel ulus üstü kurumların çevre politikasında etkili olan bir aktördür. Bir taraftan çevre konularında çıkartılan uluslararası sözleşmelerde etkin rol oynamakta diğer taraftan bu yasa ve politikaların uygulanması aşamasında denetim misyonunda bulunmaktadır. Greenpeace geleneksel ulus üstü kurumlardan farklı olarak; finansal açıdan bağımsız ve kuruluş olarak devlet dışı üyelere yani sivil katılımcılara dayanmaktadır. Bu çalışmada küresel ve geleneksel ulus üstü aktörlerden farklı olarak gelişen Greenpeace incelenmektedir. Greenpeace'in devletler, özel şirketler ve ulus üstü kurumlar ile olan etkileşimi ve çevre politikalarındaki rolü analiz edilmektedir. Her ne kadar ulus devletlerin önemi devam ediyor olsa da Greenpeace örneğinde olduğu gibi devletlerin egemenlik alanları zedelenmektedir. Çevre sorunları gibi konularda Greenpeace gibi kuruluşların etkili oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Yönetişimi, Greenpeace, Küreselleşme, Çevre Politikaları

1. Giriş

Küreselleşme sürecinin önemli sonuçlarından biri, ulus devletlerin sınırlarını aşan ve onların politikalarını etkileyen yeni aktörlerin ortaya çıkmasıdır. Bu aktörlerden biri de Greenpeace'tir. İklim değişikliği, sürdürülebilirlik, gelecek kuşaklar, sağlıklı çevre, ormanların korunması, nükleer enerji ve fosil yakıtlar gibi çevre sorunları, yalnızca ulusların değil, uluslararası alanda da tartışılan ve çözüm önerileri geliştirilen kritik konular arasında yer almaktadır. Artan çevresel kaygı ve ilgi; diğer taraftan küresel yönetişimin sağladığı olanaklar Greenpeace gibi aktörlerin uluslararası çevre yönetişimi alanında önem kazanmasını ve gelişimini sağlamıştır. 1971 yılında Amerika'nın nükleer denemelerine tepkisiyle adını duyuran Greenpeace, zamanla çevre konusunda uzmanlaşmış ve uluslararası bir aktör konumuna gelmiştir. Çevresel sürdürülebilirlik ve çevre dengesi konularında küresel düzeyde baskı, denetleme, çözüm üretme ve çevresel bilinç geliştirme amacıyla etkili bir ulus üstü aktör olmuştur. Greenpeace, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Paris İklim Anlaşması ve Kyoto Protokolü gibi önemli çevre temalı anlaşmaların gelişim sürecinde lobcilik gibi çeşitli araçlar kullanarak önemli baskılar oluşturmuş ve gündem belirlemiştir. Ayrıca, devletlerin ve özel sektörün çevresel politikalarını yeniden şekillendirmede etkili olmuş; hukuki ve siyasi mekanizmaların yanı sıra sosyal medyada imza toplama, barışçıl protestolar düzenleme ve raporlar yayımlama gibi çeşitli aktivist stratejilerle çevre politikalarında belirleyici ve bazen denetleyici bir rol oynamıştır.

Bu çalışma, küresel çevre politikalarının şekillenme sürecinde Greenpeace'in etkisini incelemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, çalışmanın temel sorusu şudur: Greenpeace'in ulus üstü bir aktör olarak çevre politikalarında ve küresel çevre yönetişimindeki rolü ve etkileri nelerdir? Çalışmada Greenpeace'in küresel bir aktör olarak nasıl konumlandığı, uluslararası kurumlar, devletler, çok uluslu şirketler ve hukuki süreçlerdeki rolleri analiz edilerek değerlendirilmiştir. Bu farklı kategorilerdeki veriler Greenpeace'in etki gücünün ortaya konulması açısından önemli görülmüştür.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi; araştırma konusu ile ilgili yazılı, görsel veya dijital materyallerin sistematik bir biçimde incelenmesi ve yorumlanmasına dayanan bir yöntemdir. Bu yöntem, özellikle tarihsel ve kurumsal süreçlerin analizinde önemli bir veri kaynağı sunmaktadır (Bowen, 2009). Greenpeace'in küresel çevre yönetişimindeki etkisini değerlendirmek amacıyla, devletler üzerindeki etkisi, uluslararası anlaşmalardaki ve hukuki süreçlerdeki rolü ile çok uluslu şirketler üzerindeki etkisi üzerinde durulmuştur. Bu doğrultuda, Web of Science, Scopus, Dergipark ve Google Akademi veri tabanları üzerinden literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Greenpeace'in etkili olduğu kampanyalar ise kurumun resmi sayfalarından elde edilmiştir.

Elbette, Greenpeace'in tüm faaliyetleri başarıyla sonuçlanmamıştır. Ancak, çalışmada özellikle başarılı olduğu faaliyetlere yer verilerek, ulusüstü bir aktör olarak küresel çevre politikalarındaki rolü ve etkisi anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, çalışmanın sürdürülebilirliği açısından Greenpeace'in etkili olduğu önemli faaliyetlere vurgu yapılmıştır. Çalışmanın verileri, Greenpeace'in yalnızca bir sivil toplum kuruluşu olmadığını; aynı zamanda uluslararası çevre yönetiminde karar alıcılar üzerindeki baskı unsuru oluşturan ve politika oluşturma süreçlerine doğrudan müdahil olan küresel çevre yönetiminde önemli bir aktör olduğunu göstermektedir.

Literatürde Greenpeace'e ilişkin çalışmaların önemli bir bölümü örgütün aktivist kimliği, kampanya pratikleri ve iletişim stratejileri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Buna karşılık Greenpeace'in küresel çevre yönetimi içerisinde devletler, uluslararası kurumlar ve çok uluslu şirketler üzerindeki etkisini bütüncül bir çerçevede ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma, Greenpeace'i yalnızca bir çevreci aktivist örgüt olarak değil, küresel çevre politikalarının oluşum süreçlerine etki eden ulus-ötesi bir aktör olarak ele almaktadır. Bu yönüyle çalışma, Greenpeace'in farklı aktörlerle geliştirdiği etkileşimler üzerinden çevre politikalarının oluşumundaki yapısal ve dönüştürücü rolünü analiz ederek literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

2. Ulus-Üstü Kurumlar ve Greenpeace

Bir örgüt içinde yer alan bireyler ve topluluklar, kendi istekleri, ilgi alanları ve çıkarları doğrultusunda daha etkili olabilmek için diğer bireyler veya topluluklarla dayanışma kurma ihtiyacı duymaktadır. Bu ihtiyaç, sivil toplum kuruluşlarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Yıldız, 2018, s. 357). Ulus-üstü kurumlar, genellikle devletlerarası antlaşmalarla kurulan ve belirli politika alanlarında düzenleyici, denetleyici veya yürütücü işlevler üstlenen yapılar olarak tanınmaktadır. Kâr amacı gütmeyen, hiyerarşik olarak bir ulusla bağı olmayan, devletlerle doğrudan ilişkisi bulunmayan, finansal olarak bağımsız ve şiddet karşıtı yapılar ulusüstü kurumlar olarak tanımlanabilir (Cicioğlu ve Bostancı, 2017, s. 73). Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü ve Uluslararası Para Fonu gibi kurumlar, ulus-üstü yönetimin temel aktörleri arasında yer almaktadır. Günümüz küresel yönetim sisteminde ulus-üstü kurumlar, ulusal devletlerin ötesine geçerek küresel ölçekte politika oluşturma ve uygulama süreçlerinde etkili olmaktadır. Bununla birlikte, geleneksel ulus-üstü kurumların yanında, küresel sivil toplum kuruluşları da uluslararası karar alma süreçlerinde etkili olmaya başlamıştır. Gerçekten de çevre sorunlarının dünya siyasetinin bir konusu olarak ortaya çıkması, uluslararası ilişkilerin yeni alanlarından biri olan (diğerleri sağlık, insan hakları, küresel finans ve doğrudan yabancı yatırım) uluslararasılaşmanın genişlemesi için ek bir etki yarattı; bu alanda artan karşılıklı bağımlılık, daha çeşitli aktörlerin sınırlar ötesi siyasi faaliyetlerde

bulunmasına yol açtı (Hale, 2020, s. 205). Siyaset bilimciler küreselleşmenin yükselişinde ekonomik liberalleşmenin ve ulus-üstü iş birliğinin rolünü vurgularken, Greenpeace örneği küresel yönetişimin ortaya çıkışında tetikleyici olarak sivil toplum örgütlerinin önemli rolünü ortaya koymaktadır (Bernhardt, 2017, s. 208). Çevre koruma amacıyla hareket eden topluluklar, hedeflerine ulaşmak ve ortak hareket edebilmek amacıyla örgütlenerek kurumsal yapılar oluşturmuşlardır. Zamanla bu örgütler, ulusal ve uluslararası düzeyde çevre sorunlarına yönelik kamuoyu oluşturma süreçlerinde önemli bir baskı unsuru haline gelmiş ve siyasi karar alma mekanizmalarında etkili bir güç unsuru olmuşlardır (Onur ve Şener, 2024, s. 67). Çevresel aktörler, sınırlar ötesinde birbirleriyle bağlantı kurmanın yanı sıra, aktivizmlerini küresel kurumlara yönelterek daha uluslararası bir aktör haline geldiler. Çevreye zarar verdiği düşünülen küresel yönetim biçimlerine karşı protestoların yanı sıra, ulus ötesi aktörler de çevreyi korumak için hükümetler arası anlaşmalar ve örgütlerin oluşturulması ve güçlendirilmesinde önemli rol oynamışlardır (Hale, 2020, s. 206). Ulus üstü çevresel aktörlerin ortaya çıkışı, savaş sonrası dönemde dünya siyasetinde yaşanan küreselleşmenin önemli bir unsurudur.

Ulus devlet olgusunun aşınması, geleneksel egemenlik anlayışının dönüşmesi ve ulus-üstü kurumların önemli aktörler haline gelmesi küreselleşme süreciyle doğrudan ilişkilidir. Küreselleşmenin en önemli sonuçlarından biri, ulus devlet yapılarında meydana getirdiği değişimdir. Bu değişimle birlikte uluslararası ilişkilerde ulus-üstü kurumlar giderek daha belirleyici bir rol üstlenmiştir. İletişim ve ulaşımdaki teknolojik gelişmeler ve ekonomik bağlantılar ağı hem ulus ötesindeki siyasete olan ilgiyi artırmış ve bir zamanlar uzak olan insanları ve yerleri giderek daha fazla yakınlaştırmış ve sorunları tamamen yerel alandan çıkarmıştır (Hale, 2020, s. 205). Küreselleşmeyi tetikleyen temel dinamikler, bilginin ulusal sınırları aşmasını sağlarken; ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda küresel ölçekte bir bütünleşme sürecini de beraberinde getirmiştir. Bu bütünleşme, aynı zamanda toplulukların karşı karşıya kaldığı çeşitli sorunlara çözüm üretme çabalarını da içermektedir.

II. Dünya Savaşının ardından, dünyanın karşı karşıya olduğu ortak sorunlara çözümler üretmek amacıyla sayıları giderek artan uluslararası kurumlar ortaya çıkmıştır. Sınırlar ötesinde siyasi mücadeleye girmenin yanı sıra, ulus üstü aktörler aynı zamanda uluslararası yönetişimin inşasına doğrudan dahil olmuşlardır (Hale, 2020, s. 207). Bu kurumlar ilk başlarda yeteri kadar etkin olmasa da zamanla hem uzmanlıkları hem de etkinlikleri önemli ölçüde artmıştır. Ulus üstü kurumların etkin olamayışının önemli sebeplerinden biri, Soğuk Savaş Dönemi'nin yol açtığı siyasi dengeler ve güç ilişkilerdir. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte küreselleşme süreci hız kazanmış ve 1970'lerden itibaren yaşanan gelişmeler uluslararası kurumların dünya genelinde önemli roller üstlenmesine yol açmıştır (Cicioğlu ve Bostancı 2017, s. 75). Bu rollerinin bir parçası bir taraftan sınırları ötesinde siyasi mücadeleye

girmekte diğer taraftan uluslararası yönetişimin inşasına doğrudan dahil olmaktadır (Hale, 2020, s. 207). Bu çerçevede belirtmek gerekir ki uluslararası devlet dışı aktörlerin etkisi, nüfuzu ve otoritesi göz ardı edilemez. Çünkü oldukça açık olan şey, devlet dışı aktörlerin küresel sorunları inatçı veya uyusuk devlet ajanlarından daha hızlı ve daha etkili bir şekilde çözmek için her zamankinden daha fazla enerji, fırsat ve kapasiteye sahiptir (Moloney ve Legrve, 2024, s. 7-8). Ulus-üstü kurumların faaliyet alanlarını incelediğimizde, yalnızca ekonomik, kültürel, politik ve sosyal konularla sınırlı kalmadıkları; aynı zamanda insan hakları, ayrımcılık, sağlık, eğitim, çocuk hakları, engelli bireylerin durumu, din ve vicdan özgürlüğü, savaş, göç, mülteciler, çevre sorunları ve yolsuzluk gibi küresel meselelerle de derin bir bağlantı içinde oldukları anlaşılmaktadır (Cicioğlu ve Bostancı 2017, s. 75). Çevre sorunlarının dünya siyasetinin bir konusu olarak ortaya çıkması, uluslararası ilişkilerin yeni alanlarından biri olan (diğerleri sağlık, insan hakları, küresel finans ve doğrudan yabancı yatırım) uluslararasılaşmanın genişlemesi için ek bir etki yarattı; bu alanda artan karşılıklı bağımlılık, daha çeşitli aktörlerin sınırlar ötesi siyasi faaliyetlerde bulunmasına yol açtı (Hale, 2020, s. 205). Bu bağlamda çevreci sivil toplum kuruluşları uluslararası ağlar kurarak; uluslararası anlaşmaları, müzakereleri ve devletleri etkilemeye başlamışlardır (Downie, 2014, s. 381-390). Bu süreçte öne çıkan uluslararası bir kuruluş Greenpeace olmuştur. Greenpeace, çevre politikaları ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında ulus-üstü bir aktör olarak konumlanmaktadır.

Greenpeace, ABD'nin nükleer denemelerine karşı gösterdiği tepkiyle, 1971 yılında Vancouver'dan Alaska'ya ilk eylemlerini gerçekleştirerek sesini duyurmuştur. Kuruluşu itibariyle Kanada merkezli olan Greenpeace'in günümüzdeki merkezi ise Hollanda'nın Amsterdam kentinde bulunmaktadır. Greenpeace'in tanınmış liderleri arasında Robert Hunter, David Mc Taggart ve Patrick Moore gibi isimler yer almaktadır (Arslan, 2011, s. 251). Greenpeace'in kuruluşunda, Sierra Club'dan ayrılan aktivistler, Amerikalılar ve Kanadalılar, barışseverler, hippiler, II. Dünya Savaşı gazileri, yeni lise mezunları yer almıştır. Zamanla farklı önceliklere, stratejilere, taktiklere ve yetki derecelerine sahip yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası ofisleri olan çok düzeyli uluslararası bir kurum haline gelmiştir (Zelko, 2017, s. 318; Onur ve Şener, 2024:67). Finansal bağımsızlık yaklaşımı doğrultusunda, çalışmalarını kendi ayakları üzerinde sürdürebilmek için devletler, şirketler ve siyasi partilerden hiçbir bağış veya sponsorluk kabul etmemektedirler. Tüm faaliyetlerinin kaynağını yalnızca bireylerden aldıkları maddi ve manevi destekle sağlamaktadırlar (Arslan, 2011, s. 250; Saatçioğlu, 2017, s. 163). Günümüzde Greenpeace, 55 farklı ülkede çeşitli şube ve temsilciliklerle faaliyetlerde bulunan ve çevre konusunda en önemli uluslararası profesyonel bir kurum niteliğindedir. Greenpeace, uluslararası çevre yönetiminde hem bir denetleyici hem de politika belirleyici olarak rol üstlenmektedir. Bu bağlamda, temel gayelerinin çevresel yıkımı durdurmak olduğunu belirten

Greenpeace, küresel çevre sorunları konularında şirketler ve devletlere karşı doğrudan barışçıl eylemlerde bulunmakta ve uluslararası anlaşmalarda gözlemci olarak katılmaktadır. Bununla birlikte kampanyalar, politika önerileri, rapor hazırlama, basın açıklamaları, sergiler, lobi faaliyetleri ve çevre eğitim gibi faaliyetlerde bulunmaktadır. Greenpeace, çevre koruma ve sürdürülebilirlik konularında farkındalık oluşturmayı ve eğitimi teşvik etmeyi hedefleyen bir çevre örgütü olduğu iddiasındadır. Greenpeace'in eğitim çalışmaları, toplumun çevresel sorunlar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını, bu sorunlara karşı harekete geçmesini ve çevre koruma konusunda duyarlılığının artmasını amaçlamaktadır (Yalçın, 2024, s. 244). Faaliyetlerinin ayrılmaz bir parçası olan kamuoyu oluşturma konusunda sosyal medyayı son derece etkin bir şekilde kullanan bir kurum olan Greenpeace, bu alanda yaptığı çalışmalarla dikkat çekmektedir. Yapılan araştırmalar, Greenpeace'in sosyal medya kampanyalarının ve dijital aktivizm faaliyetlerinin geniş kitleler üzerinde önemli bir etki yarattığını ortaya koymaktadır (Onur ve Şener, 2024, s. 62; Yıldız, 2018, s. 358).

Greenpeace, ilk eylemini Phyllis Cormack adındaki kiralık bir balıkçı teknesiyle gerçekleştirmiştir. Günümüzde ise okyanusları aşan dev gemilerden nehir teknelerine kadar genişletilmiş bir filosu bulunmaktadır (Arslan, 2011, s. 252). Greenpeace, nükleer denemelere karşı başlattığı faaliyetlerini zamanla genişletmiştir. Greenpeace çalışmalarında bilim insanlarına ve araştırmalara başvurduğunu belirtmektedir. Bu amaç çerçevesinde İngiltere Exeter Üniversitesi'nde Greenpeace'e ait araştırma laboratuvarı bulunmaktadır (Greenpeace, 2024). Görülmek istenen değişim için eylem planı yapan Greenpeace'e göre öncelikle en önemli sorunlar belirlenmektedir. Sorunlar konusunda hükümetler, şirketler ve sıradan insanlar değişikliklerin yapması için ikna edilir. Taleplerin politikacılar ve şirketler gibi karar vericiler tarafından yerine getirilmesi istenilir. Daha sonra taleplerin gerçekleşmesi için doğrudan eylemler planlanır. Bütün eylemlerde her zaman barışçıl bir şekilde hareket edilir (Greenpeace, 2024). Greenpeace dört temel konuda kampanya yürütüyor (Greenpeace, 2024): (i) Okyanuslarımızı korumak, (ii) Ormanlarımızı korumak, (iii) İklim değişikliğini durdurmak ve (vi) Plastik kirliliğine son vermek. Greenpeace'in Türkiye temsilciliği ise amaçlarını şöyle sıralamaktadır (Greenpeace Türkiye, 2023): Dünyanın sunduğu zengin çeşitliliği koruyarak yaşamı desteklemek, her türlü biyoçeşitliliğin korunması için gereken önlemleri almak, okyanusların, toprağın, havanın ve su kaynaklarının tahribatını engellemek, nükleer tehditleri sona erdirmek ve barışı, küresel silahsızlanmayı ve şiddetsizliği desteklemek amacıyla hareket etmek.

Greenpeace ile ilgili bazı çalışmalar (Arslan, 2011, s. 250; Saatçioğlu, 2017, s. 181), kuruluşun derin ekoloji yaklaşımına yakın durduğunu belirtmektedir. Bilindiği üzere, Derin ekoloji kavramı, Arne Naess tarafından geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, insan-merkezci düalizmi kesin bir şekilde reddederek, doğa ve

insanın birbirinden ayrı ya da farklı olmadığını vurgular. Aksine, doğa ile insanın 'bir' bütünün parçaları olarak değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır. Greenpeace çevreci bir yaklaşıma sahip olmakla birlikte derin ekolojiye yakın olduğunu belirtmek zordur. Derin ekoloji radikal ve köktenci bir yaklaşıma sahiptir. Bu yaklaşım insan merkezli çözümler değil; doğa merkezli çözümlerin geliştirilmesi gerektiğini belirtirken, radikal söylemler etrafında şekillenmektedir. Bu yaklaşımın Greenpeace ile uyuştuğunu belirtmek zordur. Nitekim Greenpeace'in katkı sunduğu çevre sözleşmeleri insan merkezli bir yaklaşıma sahiptir. Aynı şekilde Greenpeace sürdürülebilir kalkınma ve çevresel sürdürülebilirlik yaklaşımları insan merkezli bir çerçeveye dayanmaktadır.

Greenpeace bazı noktalar üzerinden eleştirildiğini belirtmek gerekmektedir. Bu eleştiriler Greenpeace'in küresel çevre yönetimindeki yerinin sürdürülebilirliği açısından önemli görünmektedir.

Greenpeace'in finansal bağımsızlık politikası olumlu bir unsur olarak görülse de bu durum örgütün kaynaklarını genişletme kapasitesini sınırlamaktadır. Devletlerden, şirketlerden veya büyük bağışçılardan destek almamak, Greenpeace'in bağımsızlığını koruma açısından önemli olsa da küresel düzeyde daha büyük çaplı projeler yürütmesini zorlaştırabilir. Stromsnes'in Norveç örneğinde yaptığı çalışmaya göre Greenpeace'in finansal bağımsızlık tutumunun önemli sonuçlarından birisi çevre konularında devlet mekanizmalarıyla bir etkileşimin geliştirilmesi olanağının zayıflamasıdır. Finansal bağımsızlık politikası Greenpeace açısından devlet alanına entegre olamama ve devlet kurumlarıyla çevre örgütleri arasındaki iş birliği ağına daha az katılabilmektedir (Stromsnes, 2009, s. 397).

Greenpeace bilimsel bilgiyle hareket ettiğini belirtiyor olmasına rağmen Greenpeace'in doğru bilimsel temelden yoksun olduğu eleştiri konuları arasında yer almaktadır. Bu eleştiriler, özellikle genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) içeren ürünlerin kullanımıyla ilgili olarak öne çıkmaktadır. 2000 yılında Altın Pirinç kullanımına ilişkin tartışmalar başlamıştır. Greenpeace, genetiği değiştirilmiş bu pirincin sağlıklı bir seçenek olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte, bazı bilim insanları bu ürünün A vitamini bakımından son derece zengin ve güvenilir olduğunu belirterek, onu sürdürülebilir bir alternatif olarak değerlendirmişlerdir (Mayer, 2005, s. 726-727). Tüm bu iddialara rağmen, GDO'ların sağlıklı olduğu yönünde kampanyalar yürüten Greenpeace'e yönelik eleştiriler devam etmektedir; bu eleştiriler, örgütün bilimsel temelden yoksun olduğunu vurgulamaktadır (Cicioğlu ve Bostancı 2017, s. 78). Greenpeace'in bilimsel bilgiyi kullanma biçimini inceleyen bir çalışmada, Avrupa Komisyonu'ndan bir bilim insanı, Greenpeace ve diğer kampanya örgütlerinin genetiği değiştirilmiş ürünler hakkında "dürüst" olmayışı başaramadıklarını belirtmiştir (Price, 2023, s. 495). Öncelikle Greenpeace'in sürdürdüğü doğrudan eylem ve işgaller

yasallık ve etik açıdan tartışmalıdır. Greenpeace şiddet içermeyen bir yol izlediği açık olsa da özel mülkiyeti ihlal eden yöntemleri bulunmaktadır. Bunların başında özel şirketlere ait gemilere izinsiz bir şekilde binmeleri ve işgal etmeleri gelmektedir.

3. Greenpeace'in Etkileri

Greenpeace, ulus-üstü bir aktör olarak devletleri, uluslararası kurumları ve çok uluslu şirketleri çevresel sürdürülebilirlik konusunda daha sorumlu davranmayı yönlendiren güçlü bir baskı mekanizmasıdır. Greenpeace Financial Times tarafından 2024'te hem stratejik davalardaki çabaları hem de dünyanın en büyük kirleticilerine meydan okumak için toplulukları merkeze koymaları nedeniyle en yenilikçi ve etkili şirket içi hukuk ekiplerinden biri olarak ilan etti (Leman, 6 Mart 2025). Gerek hukuki mücadeleler gerekse kampanyalar yoluyla çevre politikalarının şekillenmesine doğrudan etki eden Greenpeace, küresel çevre yönetiminde en önemli aktörlerden biri olmaya devam etmektedir. Bütün bunlarla birlikte Greenpeace'in etki gücünün sınırları göz ardı edilmemelidir. Uluslararası yönetişimde devletlerin, geleneksel ulus ustü kurumların ve şirketlerin ekonomik çıkar politikaları çatışabilmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik ve çevresel kalkınma gibi konularda politika farklılıkları ve öncelikleri değişebilir. Greenpeace'in doğrudan politik karar verici bir aktör olmaması zaman zaman yürüttüğü faaliyetlerin hukuki ve siyasi olarak yeterince veya hiç karşılık bulamamasıyla sonuçlanabilmektedir.

3.1. Çok Uluslu Şirketler Üzerindeki Etkisi

Sivil toplum kuruluşlarının şirketlerin politikaları üzerinde etkileri olabilmektedir. Çeşitli kampanyalar sonucunda oluşturulan kamuoyu aracılığıyla bu şirketler üzerinde bir baskı ve denetim mekanizması geliştirilmektedir. Şirketlerin varlıklarını sürdürebilmesinin yolu ürünlerini satın alacak kişilere bağlıdır. Müşteri çevresinin şirket hakkında sahip olduğu algı veya bilgi önemli olmaktadır. Bundan dolayı şirketler kendi üretim politikaları hakkında geliştirilen kampanyaları dikkate almak zorunda kalmaktadır. Ancak bu dikkate alma süreci geliştirilen kampanyanın gücüyle ilgilidir. Örneğin Greenpeace'in yürüttüğü kampanyayı önce dikkate almayan Zara tekstil markası bir süre sonra politikalarını değiştirmek zorunda kalmıştır. Bir habere göre Zara giyim markası gelişen toplumsal tepkiye sekiz gün dayanabilmiştir (Alphan, 2012). Sivil toplum kuruluşlarını incelediğimizde, kurumları etkileme açısından Greenpeace'in politikaları üzerinde önemli bir etki yarattığı dikkat çekmektedir (Yıldız, 2018, s. 360). Greenpeace hazırladığı raporlar, yürüttüğü protestolar veya sosyal medya kampanyalarıyla özel kurum ve kuruluşların izledikleri üretim politikaları üzerinde çeşitli etkiler yaratmış ve başarılı sonuçlar elde etmiştir.

Greenpeace şirketlerin ürünleri hakkında yürüttüğü başarılı kampanyalardan birisi Detoks Kampanyasıdır. Detoks kampanyası, Pekin'de düzenlenen bir moda gösterisi ve basın konferansı ile başlayarak hızlı bir şekilde sosyal medyada yankılanarak büyük bir etki yaratmıştır (Karagöz, 2013, s. 147). Bu kampanyada kurumlardan tehlikeli kimyasalların kullanılmamasını istemiştir. Bu süreçte Greenpeace raporlar yayınlamış, şirketlerden beklentiler dile getirilmiş ve ilgili markaların neler yaptığını kamuoyu ile paylaşmıştır (Yıldız, 2018, s. 360). Bu kapsamda Benetton, Jack&Jones, Only, VeraModa, Blazek, C&A, Diesel, Esprit, GAP, Armani, H&M, Zara, Levis, Mango, Marks& Spencer, Calvin Klein, Tommy Hilfiger gibi bilinen giyim markalarının zararlı kimyasallar içerdiği açıklandı (Alphan, 2012). Bu eylemle birlikte Zara'nın Facebook sayfasında markanın detoks sürecine destek veren birçok yorum yapıldı. Binlerce kişi, Greenpeace'in öncülüğünde başlatılan "Modayı zehirden arındır!" mesajını sosyal medya platformlarında yaygın bir şekilde paylaştı. Aynı zamanda, Jean markasının üretiminde kullanılan zararlı kimyasalları ifşa eden eylemciler, Levi's'ı bu konuya duyarlılık göstermeye yönlendirmek amacıyla bir kampanya başlattılar (Karagöz, 2013, s. 147-148). Bu kampanyanın şirketler üzerindeki etkilerini incelemek için Inditex ve Burberry şirketlerinin analiz edildiği çalışmada (Yıldız, 2018) her iki şirketin de Greenpeace'in kampanyasından etkilendiği ve şirket politikalarında önemli değişiklikler yaptığı belirtilmektedir (Yıldız, 2018, s. 362-364). Öte yandan, Zara, C&A ve Marks & Spencer gibi markalar, ürünlerinin üretiminde insan ve çevre sağlığına zararlı kimyasalların kullanılmaması yönünde olumlu adımlar atmışlardır (Alphan, 2012). Greenpeace sadece önemli giyim markaları üzerinde etkili olmamıştır. Aynı zamanda enerji, gıda ve teknoloji gibi farklı sektörlerde yer alan çok uluslu önemli şirketlerin de politikasını etkilemiştir.

Greenpeace, palm yağı tedarik zincirinin yağmur ormanlarının tahribatına yol açtığını gösteren kampanyası sonucunda, önemli bir gıda şirketi olan Nestle politika değişikliği yaparak; yağmur ormanlarının yok edilmesiyle elde edilen ürünlerin kullanılmayacağı kararını aldı. "Bulutun ne kadar temiz" kampanyası sonucu Apple şirketi veri merkezlerini %100 yenilenebilir enerjiyle çalıştırma kararı aldı. Greenpeace, McDonald's'ın tedarik zincirinde Amazon yağmur ormanlarının yok edilmesine neden olan soya üreticileriyle çalıştığını ortaya çıkardı. Büyük bir kampanya başlatıldı ve kamuoyu baskısı sonucunda McDonald's, tedarikçilerine sürdürülebilir soya üretimi şartı getirdi. Greenpeace, Coca-Cola'nın tek kullanımlık plastik şişe üretimini hedef alan kampanyalar yürüttü. Şirket, baskılar sonucu plastik kullanımını azaltma taahhüdü vererek, %50 geri dönüştürülmüş plastik kullanacağını ve yeniden doldurulabilir şişe sistemlerini geliştireceğini duyurdu. Greenpeace'in kampanyaları sonucunda Avustralya'daki Woolworths ve McDonald's ormansızlaşmadan arındırılmış sığır eti tedarik etme taahhütlerini kabul etti (Wagner, vd. 19 Aralık 2024). Çeşitli kampanyalar sonucunda yıllık bir koşu etkinliği olan Brüksel 20km organizasyonun ana sponsorluğundan

TotalEnergies şirketi ayrıldı (Greenpeace, 2024). Greenpeace önemli bir enerji markası olan Shell'in Kuzey Kutbu'nda petrol sondajı yapma planlarına karşı bir protesto düzenlemiştir. Bu protestoda LEGO isimli oyuncak markasının Shell ile olan ortaklığını sonlandırması istenilmiştir. Kampanya sonucunda LEGO firması Shell ile olan ortaklığını sonlandırmıştır (Hansen ve Lundholt, 2021, s. 29; Haber Ekonomi, 09. 10.2014). Greenpeace tarafından yürütülen bir kampanya sonucunda Kore merkezli HD Hyundai Construction Equipment (HD HCE) şirketi Amazon'un tahribatının ve Yerli Halkların yaşam tarzının ihlalinin ciddi bir sorun olduğunu kabul ederek ve Amazon'u korumak için çaba gösterme sözü verdi (Gonzaga, 2023). Topluluk ve balıkçıların protestolarının ardından Shell, Güney Afrika'nın Vahşi Kıyısı açıklarında petrol ve gaz arama planlarına karşı 2022'de verilen çığır açıcı karara karşı yaptığı itirazı kaybetti. Mahkeme, Shell'in etkilenen toplulukları uygun şekilde bilgilendirmediğini ve onlara danışmadığını, topluluk haklarını ve çevresel zararı hesaba katmadığını söylüyor (Wagner, at el. 19 Aralık 2024). Total Energies yakın zamvea Güney Afrika'nın açık deniz bloklarındaki gaz arama faaliyetlerini durdurma kararı aldı. Bu hareket, fosil yakıt çıkarımına ve gezegen üzerindeki zararlı etkisine karşı mücadelede önemli bir zaferi temsil ediyor (Greenpeace, 2024). Greenpeace'in Türkiye şubesinin de şirketlerin kararını etkilediği kampanyaları olmuştur.

Greenpeace Türkiye sayfasındaki bilgilere göre, şirketlere yönelik yürütülen çeşitli kampanyalarda önemli başarılar elde edilmiştir (Greenpeace Akdeniz, 2025). 1995 yılında, İzmir Körfezi'ni zehirlediği iddiasıyla başlatılan kampanya sonucunda Vizon Deri Fabrikası kapatılmıştır. 1997 yılında Petkim, üretim sürecinde kullandığı cıvayı alternatif bir üretim yöntemi ile değiştirmiştir. 2012 yılında gerçekleştirilen "Yemezler" kampanyası sonucunda, Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu, 29 gıda amaçlı genetiği değiştirilmiş organizma (GDO) için yaptığı ithalat başvurusunu geri çekmiştir. 2013 yılında düzenlenen bir imza kampanyası ile Anadolu Grubu'nun Sinop Gerze'de planladığı kömürlü termik santral projesi iptal edilmiştir. Ayrıca, 2014 yılında CENAL Elektrik Üretim A. Ş. 'nin Çanakkale Karabiga'da inşa etmeyi düşündüğü termik santral için de yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir. Aynı yıl Soma'da kurulması hedeflenen Kolin Termik Santrali projesi de iptal edilmiştir. 2017 yılında, tavukçuluk sektörüyle ilgili başlatılan "Yutmayız" kampanyasına karşı Keskinoglu şirketinin açtığı haksız rekabet davası Greenpeace lehine sonuçlanmıştır. 2020 yılında ise, Aktif 5 kömürlü termik santrali, belirtilen süre içinde baca filtresi takmadıkları gerekçesiyle mühürlenmiştir.

Bu örnekler, Greenpeace'in farklı sektörlerdeki büyük şirketleri sürdürülebilirlik politikalarını değiştirmeye zorladığını gösteriyor. Özellikle tedarik zinciri baskıları, kamuoyu farkındalığı ve sosyal medya kampanyaları ile şirketler üzerinde önemli etkiler oluşturduğunu göstermektedir.

3.2. Devletler Üzerindeki Etkisi

Greenpeace, çevre politikalarının oluşturulmasında devletler üzerinde baskı unsuru oluşturan bir aktördür. Hükümetlerin çevresel taahhütlerini artırmak ve daha sürdürülebilir politikalar benimsemelerini sağlamak için çeşitli eylemler, kampanyalar ve lobi faaliyetleri yürütmektedir. Devletlerin enerji politikaları, fosil yakıt kullanımı, nükleer enerji programları ve çevresel düzenlemeleri, Greenpeace'in müdahaleleri sonucunda değişiklik gösterebilmektedir. Greenpeace'in devletler üzerindeki etkisi sadece büyük kampanyalarla sınırlı kalmamaktadır. Aynı zamanda ulusal düzeyde çevre politikalarının oluşturulmasında da doğrudan lobi faaliyetleri yürütmektedir. Avrupa ülkelerinde tek kullanımlık plastiklerin yasaklanması yönündeki politikaların oluşturulmasında Greenpeace'in aktif rol aldığı bilinmektedir. Genel olarak, Greenpeace'in devletler üzerindeki etkisi, kamuoyu bilinci oluşturarak, doğrudan hükümetlere baskı yaparak ve uluslararası çevre politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayarak gerçekleşmektedir. Bu sayede, birçok ülke daha sıkı çevre düzenlemeleri benimsemiş ve sürdürülebilir politikalar üretmeye yönlendirilmiştir. Yapılan çalışmada Greenpeace'in de içinde yer aldığı çevreci aktörler Berlin, Kyoto ve Lahey'deki müzakerelerin öncesinde aktif rol oynamış ve bu müzakerelerin her birinde Amerika Birleşik Devletleri'nin davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu gösteriyor (Downie, 2014, s. 390).

Greenpeace, 1987 ile 1992 yılları arasında çevresel suistimalleri belgeleyerek geliştirdiği kampanya sayesinde Antarktika'da "Dünya Parkı" olarak adlandırılan uluslararası üssün korunmasını sağlamıştır (Doruk, 2021, s. 373). Norveç hükümeti, Arktik sularında derin deniz madenciliği için yapılacak ilk lisanslama turunu durdurma kararı aldı (Greenpeace Türkiye, 2024). Greenpeace aktivistleri diğer aktivistlerle birlikte Alman nükleer santrallerinin kapatılması çağrısında bulunmuştur. Protestolar sonucunda Almanya'da nükleer enerjinin aşamalı olarak kaldırılması kararı vermiştir (Hipp, 2023). Ekim 2015'te Obama yönetimi, Arktik'i önümüzdeki iki yıl boyunca kiralama fırsatlarından çıkarma planlarını duyurdu (Greenpeace, 2025). Şubat 2022'de Greenpeace Arjantin ve koalisyon ortakları, Arjantin Çevre Bakanlığı'nın Aralık 2021'de Equinor'a Arjantin Denizi'nde sismik araştırma yapması için verdiği izinler için Adalet Bakanlığı'ndan askıya alma kararı aldı (Kolombo, 16 Ağustos 2022). Endonezya, balıkçı gemileri için çalışma stveartlarını düzenleyen tedbirler kabul edildi. Batı ve Orta Pasifik Balıkçılık Komisyonu (WCPFC) nihayet 3 Aralık 2024'te Mürettebat Çalışma Stveartları için Koruma ve Yönetim Önlemlerini (CMM) kabul etti. Greenpeace Endonezya'nın da dahil olduğu kampanyalar sonucunda; 25 Eylül 2024'te, Amazon yağmur ormanlarının kalbindeki Tapajós Nehri Havzası'ndaki Sawré Muybu bölgesinin sınırları resmen kabul edildi (Wagner, vd. 19 Aralık 2024). Brezilya hükümetinin fiziksel sınırları işaretlemesi ve bölgedeki yasadışı işgalcileri uzaklaştırması gerekiyor. Bundan sonra, Brezilya Devlet Başkanı bölgeyi

onaylayacak ve süreç tamamlanacak (Jorge Oliveira ve Camila Garc ez, 2024). 26 Ocak'ta Beyaz Saray, bekleyen LNG ihracat projesi onaylarını durdurma kararı aldı (Greenpeace, 2024). Greenpeace Australia Pacific'in sürdürdüğü kampanya sonucunda Avustralya Hükümeti yeni satılan otomobiller için karbon kirliliğine yıllık sınırlamalar getirme kararı aldı (Greenpeace, 2024). Greenpeace Brezilya'nın, "Yok Oluşu Finanse Etmek: Ormanların Yok Oluşunda Ortak Olarak Bankalar ve Yatırımcılar" adlı raporu sonucunda Brezilya Federal Savcılığı (MPF), sekiz bankanın Amazon'daki kamu ormanları, Yerli toprakları ve koruma birimlerinde bulunan mülklere kırsal kredi sistemi aracılığıyla verilen sözleşmeleri derhal feshetmesini önerdi (Greenpeace, 2024). Greenpeace Afrika, Senegal'deki balıkçılık yönetiminde daha fazla şeffaflık talep eden kampanyalar yürütmesi sonucunda, hükümet usulsüzlüklerin tespiti için denetim kararı aldı (Greenpeace, 2024). Belçika mahkemesi INEOS'un Antwerp limanındaki yeni 3 milyar avroluk plastik projesinin yasal olmadığına karar vermesi sonucu Hollanda hükümeti plastik fabrikasına verilen izini iptal etti (Greenpeace Belçika, 2022). Greenpeace, derin deniz madenciliğinin durdurulması kampanyaları sonucunda Yeni Zelanda ve Almanya ihtiyati ara çağrısında bulunurken; COP27'de, Fransa cumhurbaşkanı Emmanuel Macron derin deniz madenciliğinin yasaklanmasını desteklediğini ve benzer şekilde Jamaika, Kingston'da düzenlenen Uluslararası Deniz Tabanı Otoritesi (ISA) toplantısında, Pasifik, Latin Amerika ve Avrupa'dan daha fazla ülke ihtiyati bir ara veya tam bir yasak çağrısında bulundu (Greenpeace Akdeniz, 2022b).

Greenpeace Türkiye sayfasında yer alan başarılar içerisinde hükümet politikalarının değiştirildiği görülmektedir (Greenpeace Akdeniz, 2025). 2000 yılında Türkiye'de nükleer enerji ihalesi iptal edildi. Ardından, 2003 yılında asbest ve tehlikeli atık taşıyan Fransız uçak gemisi ile İspanyol Novoçerkask isimli geminin Türkiye'ye girişi engellendi. 2002 yılında, Akdeniz kirliliğini durdurma ve önleme amacı güden Barselona Anlaşması'nın çeşitli protokolleri Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi. 2003'te, gelişmiş ülkelerden taşınan tehlikeli atık ticaretini önleyen Basel Anlaşması onaylandı. 2004 yılında Denizcilik Müsteşarlığı, hurda gemilerin söküm süreçlerinde yaşanan çevre kirliliğini önlemeye yönelik bir yönetmelik kabul etti. 2005 senesinde yayımlanan Rüzgâr Enerjisi Raporu sonrasında TBMM'de yenilenebilir enerji yasası yürürlüğe girdi. 2015 yılında "Zeytini Seviyorum" kampanyası sonucunda Zeytin Yasa Tasarısı gündemden kaldırıldı. 2011 yılında gerçekleştirilen "Seninki Kaç Santim?" kampanyası, avlanan balıklarla ilgili yeni düzenlemelerin kabul edilmesine zemin hazırladı. 2018 yılında yürütülen "Hepimiz Aynı Kovadayız" kampanyası, tarımda kullanılan bazı kimyasal maddelerin arılara zarar verdiği yönündeki taleplerle birleşince, ilgili bakanlık 4 ay sonra üç tür neonikotinoidin kullanımını yasakladı. 2019 yılında, Türkiye'deki 15 kömürlü termik santralin 2,5 yıl daha hava kirliliği yaratmasına izin veren yasa teklifi Meclis'ten veto edildi. Aynı yıl, Çerkezköy'de inşa

edilmesi planlanan bir kömürlü termik santral, yasal mücadele sonucunda iptal edildi. 2020 yılında ise “Türkiye Plastik Çöplüğü Olmasın” kampanyası etkisiyle bakanlık, atık kotasını yüzde seksenden yüzde 50’ye indirdi. 2020’de Danıştay Mahkemesi, Özelleştirme İdaresi’nin Eskişehir Alpu Ovası’ndaki kömürlü termik santral inşasına ilişkin kömür rezervlerinin özelleştirme kararını iptal etti.

3.3. Uluslararası Kurumlar Üzerindeki Etkisi

Greenpeace, Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) ve diğer uluslararası kuruluşlarla doğrudan etkileşimde bulunarak çevresel politikaların şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Bu kurumlar aracılığıyla küresel çevre politikalarını etkilemekte, karar alma süreçlerinde baskı unsuru olarak hareket etmekte ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine uyum sağlanmasını teşvik etmektedir. Greenpeace, uluslararası kurumlar üzerindeki etkisini kamuoyu farkındalığını artırarak, doğrudan lobi faaliyetleri yürüterek ve hukuki süreçlere dahil olarak göstermektedir. Bu çabalar, çevresel koruma politikalarının uluslararası düzeyde daha etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır.

Kyoto Protokolü ve Paris İklim Anlaşması gibi küresel iklim rejimlerinin oluşturulması sürecinde Greenpeace, hükümetleri karbon emisyonlarını azaltmaya teşvik eden kampanyalar düzenlemiş ve uluslararası baskı gruplarıyla iş birliği yapmıştır. Özellikle Paris Anlaşması öncesinde ve sonrasında Greenpeace, fosil yakıt kullanımının sınırlandırılması ve yenilenebilir enerjiye geçiş konusunda devletlerin taahhütlerini güçlendirmesi için kapsamlı kampanyalar yürütmüştür. Avrupa Birliği’ne yönelik faaliyetlerinde ise, Greenpeace, çevresel standartların artırılması ve daha sıkı karbon emisyon düzenlemelerinin uygulanması için lobi çalışmaları yapmaktadır. AB’nin Yeşil Mutabakat çerçevesinde kabul ettiği emisyon azaltım hedeflerinde, Greenpeace’in sunduğu raporlar ve halkın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaları etkili olmuştur. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) gibi küresel ekonomik düzenleyici kurumlara karşı Greenpeace, çevresel sürdürülebilirliği tehdit eden ticaret anlaşmalarına karşı aktif mücadele vermektedir. Örneğin, Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) gibi anlaşmalarda çevre koruma standartlarının düşürülmesine karşı Greenpeace, kamuoyuna gizli belgeleri sızdırarak büyük bir farkındalık yaratmış ve müzakerelerin çevresel sürdürülebilirlik perspektifinden ele alınmasını sağlamıştır. BM’nin Okyanus Zirvesi gibi uluslararası çevresel forumlarında Greenpeace, deniz ekosistemlerinin korunması ve aşırı avlanmanın önlenmesi için çeşitli önerilerde bulunmuş, deniz koruma alanlarının genişletilmesine yönelik önemli kararların alınmasında rol oynamıştır.

Greenpeace’in yürüttüğü lobi çalışmaları sonucunda Avrupa Parlamentosu, Norveç’in Arktika’yı deniz madenciliğine açma kararının uyarılması büyük bir

çoğunluk oyu ile kabul edildi (Greenpeace, 2024). Dünyanın en yüksek okyanus mahkemesi olan Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi tarihi bir danışma görüşünde sera gazı emisyonlarının bir tür deniz kirliliği olduğunu ve ülkelerin okyanuslarımız uğruna emisyonları azaltmakla yükümlü olduğunu tespit etti (Greenpeace, 2024; Holden, 15 Ağustos 2024; Leman, 6 Mart 2025). Nisan ayının sonlarında, AB Parlamentosu, hükümetlerin 2030 yılına kadar küresel okyanusun %30'unu korumasına yardımcı olacak Küresel Okyanus Anlaşması'nı onaylamak için oy kullandı (Greenpeace, 2024). Uzun süren iklim müzakereleri sonucunda Dubai'deki COP28 iklim zirvesinde fosil yakıt çağının kapandığını; bunun yerine yenilenebilir enerji ve verimliliğin artırılması çağrısı kabul edildi (United Nations, 2023; European Parliament, 2023a). Greenpeace lüks emisyonlar ve özel jetler konusunda gerçekleştirdiği kampanyalar sonucunda Avusturya, Fransa ve Hollanda'nın AB'yi jet seyahati yasalarını sıkılaştırmaya çağırmasıyla AB genelinde bir siyasi değişim dalgasına yaşatarak; ilk kez, özel jetler için bir düzenleme AB Ulaştırma Konseyi Toplantısı'nda tartışıldı (United Nations General Assembly, 2023; European Parliament, 2023b). Greenpeace'in içinde yer aldığı bir mücadele sonucunda Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 29 Mart'ta Uluslararası Adalet Divanı'ndan ülkelerin iklim krizinden insan haklarını koruma görevleri ve bu görevleri ihlal eden ülkeler için uluslararası hukuk kapsamındaki yasal sonuçlar hakkında bir danışma görüşü yayınlamasını istedi (United Nations General Assembly, 2023). Greenpeace'in en fazla karşı karşıya kaldığı davaları da ilgilendiren bir karar Avrupa Komisyonunda yayınlandı. Bu karara göre 27 Nisan 2022'de şirketler, kamu görevlileri ve güçlü kişiler tarafından STK'lara, gazetecilere, çevre ve insan hakları savunucularına yönelik yasal zorbalığı önlemeye yardımcı olmak için yeni bir AB yasası taslağını içermektedir (European Commission, 2022b).

3.4. Küresel Çevre Politikaları ve Hukuki Süreçlerdeki Rolü

Greenpeace, küresel çevre politikalarının şekillendirilmesinde doğrudan etkili olan bir aktördür. Çevresel düzenlemelerin güçlendirilmesi için uluslararası hukuk mekanizmalarını kullanmakta, hükümetleri ve şirketleri daha çevre dostu politikalar benimsemeye zorlamaktadır. Greenpeace, çevresel suçlar konusunda farkındalık yaratmak amacıyla, çevresel zararların insan hakları ihlalleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Greenpeace'in çevresel başarıları, yalnızca yaptığı eylemlerle sınırlı değildir. Örgüt, küresel çevre politikalarının şekillenmesinde de önemli bir rol oynamaktadır.

Greenpeace'in etkili kampanyaları, birçok uluslararası çevre anlaşmasında yer almış ve bu anlaşmaların içeriğini etkilemiştir. Lobi çalışmaları sayesinde, uluslararası antlaşmalar üzerinde etkili olan az sayıdaki örgütlerden biridir (Cicioğlu ve Bostancı, 2017, s. 78). Uzun yıllar süren baskı ve müzakerelerin ardından Birleşmiş Milletler, 2001 yılında Kalıcı Organik Kirleticilere son

verilmesi konusunda bir antlaşma imzalamıştır. Lobi faaliyetleri, bilimsel araştırmalar ve barışçıl eylemler sayesinde, Greenpeace ve diğer çevre örgütlerinin çabalarıyla Rusya'nın Kyoto Protokolü'nü imzalaması sağlanmış ve böylece küresel iklim değişikliğinin engellenmesine dair ilk anlaşma yürürlüğe girmiştir (Cicioğlu ve Bostancı, 2017, s. 79). Küresel vergi adaleti için büyük bir kazanım olarak, adil ve etkili bir küresel vergi sisteminin önünü açacak BM Vergi Anlaşması için olumlu bir taslak ağustos ayında ortaya konuldu (Wagner, vd. 19 Aralık 2024). Greenpeace'e göre onlarca yıl süren bir mücadele sonucu elde edilen başarılarından birisi Küresel Okyanus Antlaşmasıdır. Küresel Okyanus Anlaşması, son 20 yıldır okyanuslarla ilgili ilk hukuksal bağlayıcılığa sahip Anlaşma süreci olup, açık denizlerdeki deniz yaşamının korunmasına özel olarak odaklanan ilk anlaşmadır. Greenpeace, Anlaşma sürecinde en başından itibaren önemli bir rol oynadı. Greenpeace 2030 yılına kadar dünya okyanuslarının en az %30'unun korunması çağrısında bulunan ilk kurumlar arasında yer almaktadır. Yüzde 30 koruma hedefi Birleşmiş Milletler Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamında Aralık 2022'de tüm hükümetler tarafından kabul edildi (Hanson, 2023). Avrupa'daki en önemli çevre mevzuatı olan Avrupa biyoçeşitlilik merkezlerini restore etmeyi ve korumayı amaçlayan Avrupa Doğa Restorasyon Yasası kabul edildi (Wagner, vd., 19 Aralık 2024). BM Biyoçeşitlilik Konferansı'nda (COP15) yerli halkların çalışmalarını, bilgilerini ve uygulamalarını biyoçeşitliliğin korunması için en etkili araç olarak kabul etti (Sevinç, 2023).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM) ve Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) gibi platformlarda açtığı davalar, çevresel hakların korunmasını sağlamaya yönelik önemli emsal kararlar oluşturmuştur. Mart 2023'te, BM'nin neredeyse yirmi yıllık müzakerelerin ardından okyanusları korumanın yolunu açacak yeni bir Küresel Okyanus Anlaşması üzerinde nihayet anlaşmasıyla tarih yazıldı (Greenpeace International, 2023). Birleşmiş Milletler Çevre Meclisi, Mart ayında plastik kirliliğine son vermek ve 2024 veya 2025'e kadar anlaşmaya varılması hedefiyle yasal olarak bağlayıcı küresel plastik anlaşması için müzakereleri başlatmak üzere tarihi bir kararın kabul edildiğini duyurdu (Greenpeace Akdeniz, 2022a). İngiltere Yüksek Mahkemesi, Surrey'deki petrol sondaj planlarına karşı mücadelelerinde hukuki destek verdiği kararı kazandı (Greenpeace, 2024). Almanya - Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi (ITLOS) bugün, danışma görüşünde, sera gazı emisyonlarının BM Deniz Hukuku Sözleşmesi uyarınca bir deniz kirliliği biçimi olduğunu duyurdu (Greenpeace International, 2024). Greenpeace'in hukuki danışmanlık yaptığı bir kararda dünyanın en yüksek okyanus mahkemesi olan Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi sera gazı emisyonlarının bir tür deniz kirliliği olduğunu ve ülkelerin okyanuslarımız uğruna emisyonları azaltmakla yükümlü olduğunu tespit etti (Wagner, vd., 19 Aralık 2024; Okumu, vd., 4 Haziran 2024). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, İsviçreli İklim Koruma Kıdemli Kadınları lehine karar vererek, İsviçre'nin sera gazı emisyonlarını yeterince azaltmadaki

başarısızlığını insan haklarının ihlali olarak kabul etti (Leman, 6 Mart 2025). Norveç'in petrol ve gaz genişlemesine karşı AİHM'de açılan çığır açıcı dava küresel bir hukuki emsal oluşturmaktadır. Bu davada iklim değişikliğinin yalnızca çevresel bir sorun değil, aynı zamanda bir insan hakları sorunu olduğu vurgulanmıştır (Holden, 15 Ağustos 2024).

4. Sonuç ve Değerlendirme

Küreselleşme süreciyle birlikte devletlerin mutlak egemenlik anlayışında önemli değişimler gerçekleşmiş ve uluslararası yönetim süreçlerinde çok sayıda aktörün yer aldığı bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu durum, Greenpeace gibi hükümet dışındaki çevre hareketlerinin uluslararası siyasette daha belirgin ve etkili bir konuma gelmesine zemin hazırlamıştır. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında çağdaş çevre sorunlarının küresel politikanın önemli bir parçası haline gelmesi, uluslararası aktörlerin ve küresel yönetim sistemlerinin gelişimi açısından kritik bir süreç oluşturmuştur (Hale, 2020, s. 214). Küreselleşme sonrası dönemde neo-liberal politikaların önem kazanması, devletlerin bazı alanlarda küçülme yönünde adımlar atması ve uluslararası düzeyde ortaya çıkan küresel sorunlar ile çevresel problemlerinin artışı, uluslararası toplumu harekete geçiren ulus-üstü uygulamaların sayısında bir artışa neden olmuştur (Cicioğlu ve Bostancı, 2017, s. 72). Küresel yönetim teorisi, devletlerin yanı sıra uluslararası organizasyonlar, sivil toplum kuruluşları ve çok uluslu şirketlerin de küresel politika geliştirme süreçlerinde önemli rol üstlendiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda Greenpeace, geleneksel devlet merkezli yaklaşımlardan farklı olarak uluslararası çevre politikalarında hükümet dışı bir baskı unsuru olarak faaliyet gösteren ulus-üstü bir sivil toplum kuruluşu örneğidir.

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi geleneksel ulus-üstü organizasyonlar devletler tarafından oluşturulmuş ve finansmanı devletler tarafından sağlanmaktadır. Greenpeace ise bu kurumlardan farklı olarak devletlerden bağımsız bir şekilde gelişmiş ve bireyler tarafından kurulmuştur. Uluslararası politikanın giderek daha karmaşık hale geldiği bu dönemde, devlet dışı aktörlerin uluslararası düzeydeki etki ve otoritelerinin öneminin göz ardı edilemeyeceği gerçeği ortaya çıkmaktadır (Moloney ve Legrve, 2024, s. 8). Bu durum, uluslararası ilişkilerde sadece geleneksel ulus-üstü organizasyonların değil, aynı zamanda sivil ve gönüllü kuruluşların da önemli rollere sahip olduğunu göstermektedir.

Greenpeace, başlangıçta Amerika Birleşik Devletleri'nin nükleer denemelerine karşı mücadele eden küçük bir çevreci birlikken, zamanla küresel ölçekte etkin bir ulus-ötesi aktöre dönüşmüştür. Bugün Greenpeace, devletlerin çevre politikalarının ve çevre üzerine kurulu uluslararası anlaşmaların oluşturulmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra, bu politikaların ve anlaşmaların devletler, uluslararası kuruluşlar ve şirketler tarafından uygulanmasını gözeten bir görev de üstlenmektedir. Greenpeace, yalnızca

devletler ve uluslararası organizasyonlarla olan ilişkileri yoluyla değil, aynı zamanda uluslararası sivil toplum ağı ile yaptığı iş birlikleri sayesinde de çevre politikalarının şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda Greenpeace'in çevre alanında küresel bir sivil toplum ağı oluşturduğundan bahsedilebilir (Downie, 2014, s. 381). Böylece Greenpeace, çevre politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasında etkin bir baskı aracı haline gelmekte ve küresel çevre yönetiminde önemli bir konum kazanmaktadır. Çevre sorunlarının artık sadece ulusal sınırlarda kalmayıp gezegen genelinde etkiler yaratması, uluslararası çevre politikalarının dünya siyasetinde giderek daha merkezi bir yere ulaşmasına neden olmaktadır (Hale, 2020, s. 214).

Greenpeace, misyonunu gerçekleştirirken sosyal medya kampanyaları, sergi ve farkındalık etkinlikleri, hukuki eylemler, lobi çalışmaları, rapor yayınlama ve barışçıl protestolar gibi çeşitli yöntemlerden faydalanmaktadır. Paris İklim Anlaşması ve Kyoto Protokolü gibi uluslararası anlaşmaların gelişiminde önemli bir yer tutan Greenpeace, plastik kullanımını azaltmaya yönelik düzenlemelerin oluşturulmasında da aktif bir rol oynamaktadır. Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası organizasyonlarla iş birliği yaparak çevre politikalarının şekillenmesine katkıda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, çok uluslu şirketlerin uygulamalarını izleyerek Zara, Nestlé, Apple, McDonald's ve LEGO gibi önde gelen şirketlerin çevresel politikalarını değiştirmesine yardımcı olmuştur. Greenpeace ayrıca farklı hukuki davalar yürütmekte ve bu davalarda aldığı kararlar, çevresel hakların korunması açısından önemli birer örnek teşkil etmektedir. Bu durum, çevresel hakların dünya genelinde daha güçlü bir şekilde korunmasına katkı sağlarken, örgütün uzun vadeli etkisini de artırmaktadır. Greenpeace, yalnızca devletler, uluslararası kurumlar ve özel sektör üzerindeki baskıyı artırmakla kalmıyor; aynı zamanda çevre bilinci ve duyarlılığının yayılması konusunda da önemli katkılarda bulunmaktadır. Özellikle sosyal medya ve dijital aktivizm yoluyla daha geniş kitlelerin çevresel sorunlarla ilgili bilgi edinmelerini ve harekete geçmelerini teşvik etmektedir. Bu da Greenpeace'in çevre yönetiminde sivil toplum ağlarını etkin bir şekilde kullandığını ve yalnızca politikaların oluşumunda değil, denetlenmesinde de önemli bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Devletin uluslararası siyasetteki önemi önümüzdeki dönemde kaybolmayacak gibi görünse de, yeni yönetim biçimlerinin geleneksel iktidar yapılarına önemli etkiler yaptığı açıktır. (Hale, 2020, s. 210). Bu konuda Greenpeace, küresel çevre yönetiminde sivil toplum kuruluşlarının nasıl etkin bir aktör olabileceğini ortaya koyan en önemli örneklerden biridir. Politika savunucuları ve girişimcileri, küresel düzeyde yeni politikaların uygulanmasını teşvik ederek devletler üzerinde etki yaratabilir ya da kamuoyunu bilgilendirerek politik fikirlerin yayılmasına katkıda bulunabilirler (Moloney ve Legrve, 2024, s. 2).

Ancak Greenpeace, bilime dayalı verileri göz ardı ettiği iddiaları, radikal eylem yöntemleri ve finansal bağımsızlığı konusundaki politikası gibi çeşitli eleştirilere

de maruz kalmaktadır. Bu eleştiriler, örgütün küresel çevre yönetimindeki geleceği hakkında tartışmalar başlatmaktadır. Greenpeace, çevresel farkındalığı artırmak, hukuki mücadelelerde başarı sağlamak ve devletler ile çok uluslu şirketler üzerinde baskı oluşturmak konusunda önemli kazanımlar elde etmiş olsa da, uzun vadeli etkisini sürdürebilmek için politika yapım süreçlerine daha kurumsal bir şekilde katılma yollarını bulması gereklidir. Bu nedenle, Greenpeace'in gelecekteki rolü yalnızca kampanya ve lobi faaliyetleriyle değil, aynı zamanda sürdürülebilir çevresel çözümler üretme yeteneği ile de şekillenecektir.

Greenpeace, küresel çevre yönetiminde devlet dışı aktörlerin artan rolünü gösteren en önemli örneklerden biridir. Çeşitli kampanyalar, hukuki girişimler ve kamuoyu oluşturma faaliyetleri aracılığıyla devletleri, uluslararası kurumları ve çok uluslu şirketleri çevresel sorumluluk almaya yönlendiren güçlü bir baskı mekanizması oluşturmuştur. Bununla birlikte Greenpeace'in etkisi mutlak değildir ve özellikle politika yapım süreçlerine daha kurumsal biçimde dahil olma gerekliliği örgütün gelecekteki etkinliği açısından belirleyici olacaktır. Greenpeace, küresel çevre yönetiminde devlet dışı aktörlerin artan rolünü gösteren en önemli örneklerden biridir. Çeşitli kampanyalar, hukuki girişimler ve kamuoyu oluşturma çalışmaları aracılığıyla devletleri, uluslararası organizasyonları ve çok uluslu şirketleri çevresel yükümlülüklerini yerine getirmeye teşvik eden güçlü bir baskı mekanizması oluşturmuştur. Bununla birlikte, Greenpeace'in etkisi mutlak değildir ve özellikle politika yapım süreçlerine daha kurumsal olarak dahil olma gerekliliği, örgütün gelecekteki etkinliği açısından belirleyici bir faktör olacaktır.

Kaynakça

- Akbal, İ. & Çalı, H. (2008). Çevreci sivil toplum örgütlerinde sivil itaatsizlik uygulamaları ve Greenpeace Türkiye örneği. Akdemir, A. (Ed.). *V. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi: Küresel Barış içinde* (s. 399-408). Çanakkale: Aynalı Gazetecilik ve Matbaacılık.
- Alphan, M. (2012, 6 Aralık). Keşke iş Zara'yla bitse. *Hürriyet*. Erişim adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/melis-alphan/keske-is-zara-yla-bitse-22086620>
- Arslan, H. (2011). Bir doğrudan eylem hareketi olarak Greenpeace (Yeşil Barış). *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 247-258.
- Bernhardt, C. (2017). Governance, statehood, ve space in 20th century political struggles: An introduction. *Historical Social Research*, 42(2), 199-217. <https://doi.org/10.12759/hsr.42.2017.2.199-217>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Cicioğlu, F. & Bostancı, B. (2017). Uluslararası sistemde hükümet-dışı örgütlenmeler: Greenpeace örneği. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 71-82.
- Doruk, E. (2021). Antarktika antlaşmalar sistemi kapsamında çevre örgütlerinin rolü: Antarktika ve Güney Okyanusu Koalisyonu örneği. *International Journal of Politics ve Security*, 3, 369-389. <https://doi.org/10.53451/ijps.866970>
- Downie, C. (2014). Transnational actors in environmental politics: Strategies ve influence in long negotiations. *Environmental Politics*, 23(3), 376-394. <https://doi.org/10.1080/09644016.2013.875252>
- European Commission. (2022). Protecting journalists ve human rights defenders from strategic lawsuits against public participation (SLAPPs). European Commission. https://commission.europa.eu/strategy-ve-policy/policies/justice-ve-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/democracy-ve-electoral-rights/protecting-journalists-ve-human-rights-defenders-strategic-lawsuits-against-public-participation_en
- European Parliament. (2023a). *COP28 climate talks agree on transitioning away from fossil fuels*. European Parliament News. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20231205IPR15686/cop28-climate-talks-agree-on-transitioning-away-from-fossil-fuels>

Özdemirkol, M. (2026). *From an Activist Movement to a Global Actor: How Effective Is Greenpeace in Global Environmental Governance?* *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 13 (1), 82-104. doi: 10.48064/equinox.1887954

European Parliament. (2023b). *Written question E-003706/2023 on environmental regulations for private jets*. European Parliament. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-003706_EN.html

Gonzaga, D. (2023, 28 Nisan). Victory! After Greenpeace report, Hyundai construction equipment commits to help stopping illegal mining in the Amazon. *Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/international/story/59521/victory-after-greenpeace-report-hyundai-construction-equipment-commits-to-help-stopping-illegal-mining-in-the-amazon/>

Greenpeace Akdeniz. (2022a). Küresel Plastik Anlaşması: plastik kirliliğini sona erdirmek için büyük, cesur adım. *Greenpeace dergisi*, S. 172. https://www.greenpeace.org/static/planet4-turkey-stateless/2022/06/7d7a5444-gp172_dijital_mart2022.pdf

Greenpeace Akdeniz. (2022b). 2022'de birlikte neler başardık. *Greenpeace Akdeniz Dergisi*, S. 181. https://www.greenpeace.org/static/planet4-turkey-stateless/2023/02/2050c883-gp_181.pdf

Greenpeace Akdeniz. (2025). *Başarılar*. <https://www.greenpeace.org/turkey/greenpeace-turkiyenin-elde-ettigi-basarilar/>

Greenpeace Belçika. (2022). *Rechtszaak tegen miljardeninvestering van INEOS in plasticfabriek* Antwerpen. <https://www.greenpeace.org/belgium/nl/persbericht/28119/rechtszaak-tegen-miljardeninvestering-van-ineos-in-plasticfabriek-antwerpen/>

Greenpeace International. (2023). *UN Ocean Treaty formally adopted, as the race to ratification begins*. *Greenpeace International*. <https://www.greenpeace.org/international/press-release/60330/un-ocean-treaty-formally-adopted-race-ratification-begins/>

Greenpeace International. (2024). *ITLOS sets groundbreaking victory for ocean ve climate protection*. *Greenpeace International*. <https://www.greenpeace.org/international/press-release/67125/itlos-sets-groundbreaking-victory-for-ocean-ve-climate-protection/>

Greenpeace Türkiye. (2024, 2 Aralık). *Norveç'te derin deniz madenciliği planları durduruldu*. *Greenpeace Türkiye Blog*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/turkey/blog/norvectederindenizmadenciligi-planlari-durduruldu/>

Greenpeace. (2024). *Who is Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org.uk/wp-content/uploads/2024/07/GP-11-14-Intro-Final.pdf>

- Greenpeace. (2025). *Stopping offshore drilling*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/usa/protect-the-arctic/stopping-offshore-drilling/>
- Haber Ekonomi. (2014, 9 Ekim). LEGO, Shell ile 50 yıllık işbirliğini sonlandırma kararı verdi. Erişim adresi: <https://www.haberekonomi.com.tr/index.asp?sayfa=haber&icerik=3681>
- Hale, T. (2020). Transnational actors ve transnational governance in global environmental politics. *Annual Review of Political Science*, 23(1), 203-220.
- Hansen, P. K. ve Lundholt, M. W. (2021). I thought Shell was the bad guy: Narrative ve fictionality in Greenpeace's campaign against the LEGO-Shell partnership. *Narrative*, 29(1), 29-46.
- Hanson, J. (2023, 19 Haziran). How we got a global ocean treaty – ve what comes next. *Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/international/story/60272/how-we-got-global-ocean-treaty-what-comes-next/>
- Hipp, R. (2023, 15 Nisan). Tschüss, Atomkraft: The end of nuclear power in Germany. *Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/international/story/59219/tschuss-atomkraft-end-nuclear-power-germany/>
- Karagöz, K. (2013). Yeni medya çağında dönüşen toplumsal hareketler ve dijital aktivizm hareketleri. *İletişim ve Diplomasi*, 1, 131-156.
- Kolombo, L. (2022, 16 Ağustos). How we're fighting the oil industry in the Argentine Sea. *Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/international/story/55252/fighting-oil-industry-argentine-sea>
- Leman, M. (2025, 6 Mart). Battling the giants: How Greenpeace fights back against SLAPP lawsuits. *Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/international/story/69821/battling-the-giants-how-greenpeace-fights-back-against-slapp-lawsuits/>
- Moloney, K. & Legrave, T. (2024). Actors, alterations, ve authorities: Three observations of global policy ve its transnational administration. *Policy ve Society*, 43(1), 1-10. <https://doi.org/10.1093/polsoc/puae003>
- NTV Haber. (2010, 20 Mayıs). Orangutanlar kurtuldu mu? Erişim adresi: <https://www.ntv.com.tr/turkiye/orangutanlar-kurtuldu-mu,AjCIFzgg4oClKI3GqB3rnQ>
- Okumu, S., Fournier, L., Alejvera, M. & Barney, S. (2024, 4 Haziran). Can an ocean court victory power the climate justice movement? Yes, ve here's why. *Greenpeace*. Erişim adresi:

<https://www.greenpeace.org/international/story/67499/ocean-court-itlos-climate-justice-advisory-opinion-legal-ruling-explained/>

- Onur, G. & Kocabay, Ş. N. (2024). Çevre ve ekoloji örgütlerinin iletişim perspektiflerine sosyal medya aracılığıyla bakmak: Kuzey Ormanları Savunması ve Greenpeace International örneği. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 60-83. <https://doi.org/10.61766/hire.1493687>
- Price, C. (2023). Greenpeace ve the online genetically modified food debate in the UK: The role of science ve scientific evidence in environmental representation. *Public Understveing of Science*, 32(4), 489-503.
- Saatçioğlu, E. (2017). Sivil toplum örgütlerinin sosyal medya kullanımları: Greenpeace Türkiye Facebook sayfası örneği. *Selçuk İletişim*, 10(1), 158-187. <https://doi.org/10.18094/josc.330941>
- Sevinç, G. (2023). *COP15: Yerli halkların tanınması için büyük kazanım ama biyoçeşitliliğin korunması için daha fazlası gerekiyor.* <https://www.greenpeace.org/turkey/blog/cop15-yerli-halklarin-taninmasi-icin-buyuk-kazanim-ama-biyocesitliliğin-korunmasi-icin-daha-fazlasi-gerekliyor/>
- Strømsnes, K., Selle, P. ve Grendstad, G. (2009). Environmentalism between state ve local community: Why Greenpeace has failed in Norway. *Environmental Politics*, 18(3), 391-407. <https://doi.org/10.1080/09644010902823774>
- United Nations General Assembly. (2023). *Resolution 77/276: Request for an advisory opinion of the International Court of Justice on the obligations of states in respect of climate change.* International Court of Justice press office & United Nations. <https://www.icj-cij.org/node/202671>
- United Nations. (2023b). *COP28 ends with call to 'transition away' from fossil fuels; UN Chief says phaseout is inevitable.* United Nations. <https://unsdg.un.org/latest/stories/cop28-ends-call-%E2%80%98transition-away%E2%80%99-fossil-fuels-un-chief-says-phaseout-inevitable>
- Wagner, C., Cresta, F. & Kuen, T. L. (2024, 19 Aralık). Hope is created through action: Climate ve environmental victories of 2024. *Greenpeace*. Erişim adresi: <https://www.greenpeace.org/international/story/71853/hope-is-created-through-action-climate-environmental-victories-of-2024/>
- Yalçın, A. (2024). Küresel kuruluşların eğitim ve kültürel konularla ilgili faaliyetleri. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 231-259. <https://doi.org/10.30692/sisad.1428728>

Özdemirkol, M. (2026). *From an Activist Movement to a Global Actor: How Effective Is Greenpeace in Global Environmental Governance?* *Equinox, Journal of Economics, Business & Political Studies*, 13 (1), 82-104. doi: 10.48064/equinox.1887954

Yıldız, E. (2018). Sivil toplum kuruluşlarının yaptıkları kampanyaların kurum politikalarına etkisi. *Kesit Akademi Dergisi*, 16, 354-367.

Zelko, F. (2017). Scaling Greenpeace: From local activism to global governance. *Historical Social Research*, 42(2), 318-342. <https://doi.org/10.12759/hsr.42.2017.2.318-342>